

<http://www.Yashilmisho.com>

Email: Info@Yashilmisho.com

Print: 1398/04/29

آستانه تحمل طبیعت به سر آمده است

برای جامعه ایرانی تهدیدهای محیط‌زیستی در طول ادوار تاریخی متعدد وجود داشته، اما در سال‌های اخیر رویکردهای محیط‌زیستی از یک امر فانتزی و شیک به یکی از اولویت‌های مردم و دولت‌ها تبدیل شده است.

روزنامه آرمان، برای جامعه ایرانی تهدیدهای محیط‌زیستی در طول ادوار تاریخی متعدد وجود داشته، اما در سال‌های اخیر رویکردهای محیط‌زیستی از یک امر فانتزی و شیک به یکی از اولویت‌های مردم و دولت‌ها تبدیل شده است. در کشور ما بخش قابل توجهی از حساسیت‌های محیط‌زیستی در بین مردم به دلیل اطلاع‌رسانی از سوی رسانه‌های جمعی، رسانه ملی و شبکه‌های اجتماعی است. شاید برخی افراد در جامعه همچنان به مسائل محیط‌زیستی کشور بی‌توجه یا کم‌توجه باشند، اما بخش قابل توجهی از آنها نسبت به محیط‌زیست و حفظ نعمت‌های الهی احساس مسئولیت می‌کنند.

باید دانست که نمی‌توان حساسیت‌های موجود در زمینه محیط‌زیست را صرفاً با اطلاع‌رسانی از سوی رسانه‌ها مرتبط دانست، بلکه بخش قابل توجهی از حساسیت‌های مردم شاید به دلیل بروز بحران‌های محیط‌زیستی در حوزه‌های مختلف همچون آب، خاک، بیابان‌زایی و... است، چون بخش قابل توجهی از تخریب‌ها موجب واکنش طبیعت شده است. برای مثال در یک سال اخیر اتفاقات محیط‌زیستی متعددی در استان خوزستان، شرق کشور، استان فارس و دیگر نقاط رخ داده است. باید گفت که متأسفانه آستانه تحمل طبیعت به سر آمده است. بخش قابل توجهی از حساسیت‌های محیط‌زیستی مردم و مشارکت آنها در زمینه حفاظت از طبیعت به دلیل واکنش طبیعت به نا‌مهربانی‌های بشر است.

در واقع این امر اتفاق مناسبی نیست، چون بشر امروز به نحوی با طبیعت برخورد کرده که با بررسی وضعیت محیط‌زیستی در هر حوزه می‌توان آزر هشدار محیط‌زیست را شنید. در این شرایط می‌توان با ایجاد حساسیت در بین مردم آنها را نسبت به صدمات مخرب محیط‌زیستی در کشور آگاه کرد. با این رویکرد می‌توان گفت که اغلب افراد در جامعه نسبت به گذشته بیشتر به نکات محیط‌زیستی توجه کرده و نسبت به بی‌توجهی دیگر افراد نیز واکنش نشان می‌دهند. این نگرش را می‌توان نقطه مثبت در ارتقای فرهنگ محیط‌زیستی جامعه قلمداد کرد. امید است طبیعت‌گردان و گردشگران محیط‌زیست با رعایت نکات محیط‌زیستی بعد از خروج از طبیعت فقط ردپایی از خود به جا بگذارند. فقط به این شکل می‌توان میزان خسارت به درختان، جنگل‌ها و محیط‌زیست را به عنوان زیستگاه پرندگان و دیگر حیوانات کاهش داد.

پلاستیک در محیط‌زیست!

در تعطیلات نوروز با گشت و گذار در طبیعت اولین مساله‌ای که ذهن هر گردشگر را به خود جلب می‌کند ظروف پلاستیکی و قوطی‌های تجزیه‌ناپذیر رها شده است. این در حالی است که بر اساس گفته‌های کارشناسان تجزیه‌اقلامی همچون شیشه، پلاستیک، نایلون و... در طبیعت قرن‌ها طول می‌کشد، اما با این تفاسیر باز هم طبیعت بکر شمال کشور و دیگر نقاط کشور در زیاده غوطه‌ور است. فعالیت‌های صنعتی انسان‌ها و تولید آلاینده‌های جوی و آلودگی‌های زیست محیطی سبب بروز پدیده تغییرات آب و هوایی و افزایش دمای عمومی کره زمین شده است که به طور مستقیم موجب تخریب زیستگاه‌های دریایی می‌شود. آلودگی‌های دریایی شامل موارد متنوعی است و یکی از مواردی که تاکنون کمتر مورد توجه قرار گرفته، بحث میکرو آلاینده‌ها و به ویژه ذرات ریز پلاستیک است.

گروهی از پژوهشگران و کارشناسان محیط‌زیست با مطالعه مرجان‌های دریایی در منطقه در شمال شرقی استرالیا که یکی از مهم‌ترین زیستگاه‌های مرجان‌های دریایی به شمار می‌رود، اعلام کردند ذرات پلاستیک محلول در آب که دارای ابعاد میکروسکوپی هستند، یکی از مهم‌ترین تهدیدهای محیط‌زیست مرجان‌های دریایی به شمار رفته و موجب آسیب‌دیدگی این موجودات در خطر انقراض می‌شوند. بر اساس آمارهای ارائه شده توسط پژوهشگران، بشر به طور متوسط در طول سال ۲۷۵ میلیون تن زباله پلاستیکی تولید می‌کند که از این میزان سه درصد آنها به دریاها و اقیانوس‌ها ریخته می‌شوند. این میزان انبوه از زباله‌های پلاستیکی که در دریا ریخته می‌شود باعث شده تا سواحل مختلفی در سراسر دنیا با پدیده تجمع زباله‌های پلاستیکی رو به رو شوند.

بی‌مبالاتی بشر و قهر طبیعت

در کشور ما گیاهان خوراکی، دارویی و صنعتی از تنوع قابل ملاحظه‌ای برخوردار هستند. در سال‌های اخیر به دلیل افزایش جمعیت و توجه افراد به خواص گیاهان دارویی و خوراکی بی‌شک این گونه‌های گیاهی مورد تهدید قرار گرفته‌اند. در بسیاری از مناطق کشور می‌توان شاهد انقراض برخی گونه‌های منحصربه‌فرد و ارگانیک بود. این در حالی است که شاید در کمتر نقاط دنیا بتوان به این گونه‌های متعدد و متنوع دست یافت. در کشور ما برخی از گونه‌های گیاهی با بهره‌برداری‌های بی‌رویه مورد تهدید قرار گرفته‌اند. طبیعت‌گردان و گردشگران کم‌توجه به مسائل محیط‌زیستی در این آسیب به طبیعت دخیل هستند. در ضمن افراد سودجو نیز با ریشه کن کردن این گونه‌های طبیعی آنها را مورد تهدید قرار می‌دهند.

برای نجات تنوع زیستی برای انواع گیاهان می‌توان با بهره‌گیری از کشت و کارهای مزرعه‌ای این گونه‌های گیاهی نسبت به تولید این محصول اقدامات اساسی انجام داد تا به این شکل دیگر گیاهان موجود در طبیعت مورد تخریب و انقراض قرار نگیرند. در این رویکرد می‌توان به ترغیب جوامع محلی نسبت به کشت و کار این گونه‌های گیاهی وارد عمل شد. برای مثال در کشور ما گیاه

موسیر یکی از گیاهان پر طرفدار است، در این شرایط می‌توان این گونه را به شکل اهلی در مزرعه کشت کرد تا در آینده مزارعی با گیاهان متنوع در اختیار داشت. در این اقدام گونه‌های گیاهی مورد دسترس مردم از تعدد و تنوع قابل ملاحظه‌ای برخوردار می‌شوند و هم این گونه‌ها در طبیعت باقی می‌ماند. نباید بهره‌برداری از یک گونه گیاهی فقط از طریق طبیعت تامین شود، بلکه این گیاهان باید همچنان در طبیعت بوده و از هر نوع بهره‌برداری در امان باشند.

باید بذر این گیاهان در طبیعت پخش شده و مورد تکثیر قرار گیرند و به این شکل از هر گونه تهدید زیست محیطی نجات یابند. برای تحقق این امر باید دستگاه‌های متولی پیشرو بوده و با حمایت از جامعه محلی بتوان در تامین معیشت جامعه، کارآفرینی، تامین اقتصادی و افزایش نرخ مشارکت مردم در حفظ و نگهداری گونه‌های گیاهی همت گماشت. اگر این گونه‌های گیاهی در مزارع مورد کشت و کار قرار گرفته و در دسترس مردم باشند دیگر اندک افرادی در کوهپیمایی مجبور به تحمل سختی و مشقت برای دسترسی به این گونه‌های گیاهی می‌شوند. با این رویکرد می‌توان به شکل مناسب به حفظ گونه‌های گیاهی پرداخت. این در حالی است که در کشور ما با توجه به سرعت تخریب گونه‌های گیاهی و چنین رویکردی از سوی مسئولان امر این مقوله بعید به نظر می‌رسد، اما با حمایت‌های بیشتر می‌توان سرعت تخریب‌ها را کاهش داد.

هومان خاکپور* کارشناس محیط‌زیست